

Fiatalok a következő generációkért - A javaslatot készítették az UNICEF Fiatal Nagykövetei együttműködésben a magyar elnökség megbízott fiatal klíma delegáltjával

Javaslat Magyarország Kormányának az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény Részleges Feleinek 29. Konferenciájára, gyermekközpontú klímapolitika alakítására

Az UNICEF Magyarország fiatalok körében készült reprezentatív felmérése szerint a magyar fiatalok 90%-a úgy látja, hogy már ma is találkozunk a klímaváltozás hatásaivalⁱ. A klímaváltozást kiemelkedően fontos témának tartják, de a jelenséggel kapcsolatban a félelem és tehetetlenség a fiatalok legjellemzőbb érzése. A magyar fiatalok 90%-a szorongást él meg a klímaváltozással kapcsolatbanⁱⁱ

A gyermekek a legkevésbé felelősek a klímaváltozásért, hatásai mégis őket érintik a legjobban. A gyermekeket az éghajlatváltozás aránytalanul nagy mértékben érinti egyedi társadalmi és gazdasági helyzetük, valamint fiziológiai és fejlődési sajátosságai miatt, a magzati kortól a felnőttkorig. A klímaváltozás gyerekjogi válság, ezért az UNICEF Magyarország felhívja a figyelmet, hogy a klímaváltozás gyermekeket érintő hatásait kiemelten szükséges kezelni, tekintetbe véve a gyermekek jogait és szükségleteit és bevonva őket a klímabeszédbe. Határozott, felelős lépések megtétele nélkül a gyermekek visszafordíthatatlan káros hatásokat szenvedhetnek el a klímaváltozás következményeként.

A Párizsi Megállapodás részes felei, így Magyarország is elköteleződött amellett, hogy az államoknak az éghajlatváltozási intézkedések meghozatalakor tiszteletben kell tartaniuk, elő kell mozdítaniuk és figyelembe kell venniük a gyermekek jogait, valamint a generációk közötti méltányosságot.ⁱⁱⁱ Ennek ellenére a gyermekek és fiatalok gyakran figyelmen kívül maradnak az országok éghajlatváltozásra adott válaszaiban, valamint az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény UNFCCC kormányközi folyamatából származó tanácskozásokban és iránymutatásokban.

Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményében foglaltak szerint a gyermekek számára biztosítani kell a lehetőséget, hogy kifejezhessék véleményüket az őket is érintő témákban, és a döntéshozók meghallgassák és figyelembe vegyék őket. A gyermekek részvételét minden szinten elő kell mozdítani annak biztosítása érdekében, hogy hangjuk érvényesülni tudjon az éghajlatvédelmi intézkedésekben. Mivel a COP29-en hozott döntések nemcsak a jelenkor gyermekeinek életére, de a következő generációk életére is döntő hatással vannak, elengedhetetlen a gyermekek legfőbb érdekének szem előtt tartása.

A fentiek okán az UNICEF Magyarország és a magyar fiatalok arra kérik Magyarország Kormányát, hogy az alábbiakat képviselje hazai klímapolitikájukban és a részes felek 29. konferenciáján, 2024. novemberében a COP29-en Bakuban:

1. Gyermek jogai

- A részes felek, beleértve Magyarországot, képviselik a gyermekek a Gyermekek jogi Egyezményben foglalt tiszta, egészséges és fenntartható környezethez való jogát mind a hazai, mind a nemzetközi klímapolitikában.
- Biztosítsák a gyermekek tájékoztatását, különös tekintettel a magyar klímapolitikára, a hazai környezetvédelmi intézkedésekre, és a fenntartható gazdasággal kapcsolatos tudományos eredményekre. Biztosítsák részvételüket a klímaváltozással kapcsolatos párbeszéd minden szintjén. Tegyük elérhetővé az idegen nyelvű vonatkozó dokumentumokat magyar nyelven, illetve a vonatkozó kormányrendeleteket és egyéb intézkedéseket egyszerű, gyermekek számára érthető szövegezéssel. Fektesse külön hangsúlyt a gyermekek számára releváns információk széleskörű megismertetésére nemcsak a gyermekek és fiatalok, de a családok körében is állami kormányprogramok által.
- Biztosítsák a gyermekek egészséghez és egészségügyi ellátáshoz való jogát az éghajlatváltozás okozta extrém időjárási események és kezelését szolgáló intézkedésekkel, valamint a klímaváltozással összefüggő betegségek megelőzése terén. Szorgalmazzák és támogassák a gyermekekkel foglalkozó köz- és egészségügyi intézmények felkészítését, különös tekintettel a mentális betegségek megelőzése és kezelése terén, és a klímaváltozás hatására kialakuló folyamatokra, eseményekre, mint például járványok, hőhullámok.
- Biztosítsák a gyermekek oktatáshoz való jogának zavartalanságát, kiküszöbölve az extrém hőmérsékletek és hőhullámok hatásait, amelyek már ma is hátrányosan érintik a gyermekek tanulási potenciálját és az iskolában töltött idő hatékonyságát. Készítsék fel az oktatási intézményeket és tantestületi dolgozóit ezen hatások kezelésére, mérséklésére, ennek érdekében infrastrukturális fejlesztések történjenek.
- Biztosítsák a gyermekek és a jövő nemzedékek élhető jövőre vonatkozó jogait azáltal, hogy a jelenben a Párizsi Megállapodásnak megfelelő kibocsátáscsökkentési célokat és intézkedéseket hoznak, összhangban a legjobb elérhető tudományos eredményekkel. Ne a jövő nemzedékekre hárítsák az erőteljesebb kibocsátáscsökkentés és alkalmazkodás magasabb költségeit.

2. Az éghajlatváltozás elleni fellépésben való részvétel támogatása

- A részes felek, beleértve Magyarországot, fektessenek külön hangsúlyt a gyermekek és fiatalok éghajlatváltozással kapcsolatos edukációjára a közoktatásban, növelve a gyermekek tudatosságát és felkészültségét a témában, így megteremtve számukra a lehetőséget, hogy hozzájáruljanak az igazságos átmenethez. Kapjon nagyobb hangsúlyt a gyermekek éghajlatváltozással kapcsolatos oktatása valamennyi tantervben és a tanárképzésben is, hogy a gyermekek korosztályuknak megfelelő, naprakész tudással rendelkezzenek.
- Terjesszék széleskörűen az éghajlattal és annak változásával kapcsolatos hiteles, pontos és releváns információkat, és ezeket tegyük elérhetővé a gyermekek számára hozzáférhető formában.
- Építsenek ki helyi hálózatokat és platformokat, amelyek támogatják az ACE (Klímafelhatalmazási Akció)^{iv} tevékenységeit nemzeti, regionális és lokális szinten a gyermekek és fiatalok bevonása érdekében. Az államok biztosítsák a lokális szintű ifjúsági kezdeményezések finanszírozását és jogi támogatását.

- Kérjék ki és vegyék figyelembe a gyermekek véleményét az éghajlat-politikák, az éghajlat-változási intézkedések tervezésének, finanszírozásának és végrehajtásának során, biztosítva az életkornak megfelelő, biztonságos és hozzáférhető mechanizmusokat, hogy a gyermekeket meghallgassák az őket érintő döntéshozatali folyamatokban.
- Fektessenek hangsúlyt a gyermekek éghajlatváltozással kapcsolatos aktivitásokban való részvételére mind lokális, mind szervezeti szinten, különös tekintettel a környezetvédelmi és fenntarthatósági eseményekre, programokra.

3. Társadalmi egyenlőség

- A részes felek, beleértve Magyarországot, fektessenek külön hangsúlyt a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésére, az éghajlatváltozás negatív hatásainak leginkább kitett családok, egyének és közösségek életszínvonalának javításával és egyenlő hozzáférésük biztosításával az oktatáshoz, a közintézményekhez és a közszolgáltatásokhoz (tisztá ivóvíz, egészségügyi ellátás, tb.).
- Támogassák a kisebbségi és hátrányos helyzetű, ezzel az éghajlatváltozás negatív következményeinek különösen kitett gyermekek egészségügyi, szociális, ellátását edukációját és integrációs folyamatait.
- Javasoljuk, hogy a területi elhelyezkedéstől függetlenül az erőforrások egyenlő elosztását a klímaváltozás által okozott természeti katasztrófa esetén.

4. Nemzetileg meghatározott Hozzájárulások (NDC)

- A részes felek, beleértve Magyarországot, integrálják a gyermekek jogait, szükségleteit, jóllétét, és perspektíváit központi elemként a felülvizsgált, 2025-ben benyújtandó NDC 3.0 kidolgozásába, végrehajtásába és nyomon követésébe.
- Építsenek be a gyermekek szükségleteit és érdekeit figyelembe vevő finanszírozási stratégiákat az NDC-be, beleértve olyan, az éghajlat változását mérséklő alkalmazkodási intézkedéseket is, amelyek az éghajlatváltozással szemben ellenálló, alacsony szén-dioxid-kibocsátású alapvető szolgáltatásokra fókuszálnak a gyermekek és közösségeik számára.
- Foglalkozzanak a gyermekek sajátos kockázataival és sebezhetőségével azáltal, hogy gyermekek szükségleteit és szempontjait figyelembe vevő, több ágazatot érintő kötelezettségvállalásokat tesznek.
- Azonosítsák a gyermekeket és az ifjúságot fontos érdekelt félként, és biztosítsák az inkluzivitást azáltal, hogy a gyermekeket és az ifjúságot bevonják a konzultációs folyamatba, illetve kötelezettséget vállalnak részvételük és szerepvállalásuk fokozására.

5. Finanszírozás, Új Globális Klímafinanszírozási cél (NCQG)

- A részes felek, beleértve Magyarországot, különítsenek el forrásokat klímaedukációra, zöld energiái technológiák átvételére, közösségi közlekedés fejlesztésére, épületeink energiahatékonyságának növelésére, az extrém időjárási eseményekre való felkészülésre és

hátrányos helyzetű, a klímaváltozás hatásainak fokozottan kitett gyerekek és családok támogatására.

- Tekintsék irányadó elvnek a nemek közötti egyenlőséget, a generációk közötti igazságosságot és az éghajlatváltozás frontvonalában élő különösen kiszolgáltatott emberek és közösségek emberi jogait, ezen belül kiemelten a gyermekek jogait.
- Sürgessék egy olyan alkalmazkodási folyamat létrejöttét, amely az éghajlatváltozással szemben ellenálló, a gyermekek számára létfontosságú, alapvető szolgáltatások kiépítését, helyezi előtérbe. Biztosítsák az ilyen folyamatok finanszírozásának sürgős növelését.
- Támogatjuk egy ún. pénzügyi ösztönzők alkalmazását, ami a tömegközlekedés/klímabarát közlekedési módok könnyebb elérését támogatja. Segít a fenntartható ételkészítés anyagi elérhetőségében. A lakosság egyéni, mindennapi életvitelben hozott döntéseiben, pénzügyi ösztönzők alkalmazása a klímabarát megoldások elérhetőségét biztosítja. Példaként említve, áfacskéntetés, árcskéntetés kedvezményes hitel.

6. Biodiverzitás, mezőgazdaság és élelmiszerbiztonság

- A részes felek, beleértve Magyarországot, helyezzenek hangsúlyt a biológiai sokféleség megóvására, a természet helyreállítására és a fenntarthatóbb mezőgazdaság biztosítása érdekében a hagyományos, illetve hagyományőrző mezőgazdasági és kézműipari technikák megóvására, életben tartására, illetve újraélesztésére, ezzel biztosítva a biológiai sokféleség, és a mezőgazdasággal kapcsolatos nemzeti értékeink megőrzését a jövő generációi számára is.
- Biztosítsák a védett területek megőrzését és növeljék az érintetlen területek számát, nagyságát. Szorgalmazzák a visszavadtást. A városi zöldterületeket a biodiverzitás növelésének céljával tervezzék meg és edukálják a fiatalokat azzal kapcsolatban, hogyan tudnak ők maguk is magas biodiverzitású kerteket kialakítani.
- Edukálják a mezőgazdaságban résztvevőket a termőföldek minőségének megőrzése és az ágazat széndioxid-kibocsátásának csökkentése céljából, melyek elengedhetetlenek a jövő generációk klímadeficitjének mérséklésében.
- Népszerűsítsék a szárazságtűrő és jó alkalmazkodóképességű növényeket, és készítsenek új, fenntartható és az éghajlatváltozást szem előtt tartó vízgazdálkodási stratégiát.
- Dolgozzanak ki az élelmiszer-ellátás biztosítása érdekében a szélsőséges időjárási eseményeknek ellenálló mezőgazdasági stratégiát, így biztosítva a következő generáció élelmiszerbiztonságát. A kormány vállalja a lakossági élelmiszerfogyasztás során a hazai áruknak a könnyebb elérhetőségét.

7. Alkalmazkodási – Nemzeti Alkalmazkodási Tervek (NAPs)

- A részes felek, beleértve Magyarországot, dolgozzanak ki gyerekközpontú alkalmazkodás-menedzsment stratégiát. Készítsék fel az iskolákat, óvodákat, gyermekotthonokat, gyermekkórházakat, családokat stb. a területre jellemző éghajlatváltozással kapcsolatos szélsőséges időjárási eseményekre, például biztonságos zónák és mentális egészséget támogató szolgáltatások kialakításával. A biztonságos zónák legyenek akadálymentesek, könnyen elérhetőek és a gyermekek számára ismertek. Ezek mind azt szolgálják, hogy a gyermekek kognitív képességei ne sérüljenek az időjárási behatások miatt.

- Tartsák szem előtt a helyi klímaadaptációs stratégia elveit a klímaváltozással összefüggő intézkedések meghozatalánál, melyben jelenjenek meg a gyermekek, különösen a szociálisan hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó gyermekek szempontjait is.
- Tűzzék ki célként gyermek specifikus adatok gyűjtését és felhasználását az életkor, a nemek, a fogyatékoság szerint. Külön jelenjenek meg ezen adatok a nemzeti alkalmazkodási tervek és stratégiák részeként, valamint az alkalmazkodási jelentésben s más nemzeti jelentésekben.

8. Igazságos Átmenet

- A részes felek, beleértve Magyarországot, az igazságos átmenet biztosításának során foglaljanak konkrét rendelkezéseket a gyermekek jogainak védelmére és előmozdítására, különös tekintettel az éghajlat-politikáknak a gyermekekre gyakorolt társadalmi-gazdasági hatásaira, és a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó gyermekekre.
- Alkalmazzanak adaptív szociális védelmi politikát a családok támogatásában a munkaerő-piaci átmenet során és a gyermekek jogainak védelmében, beleértve a gyermekmunka megelőzését.
- Biztosítsák az átmenet által érintett gyermekek és családok hatékony jogorvoslathoz való hozzáférését, beleértve a gyermekek számára hozzáférhető elszámoltathatósági mechanizmusokat.
- Vonják be a gyermekek, a családok és a közösségek képviselőit az igazságos átmenetet célzó részvételi megközelítésbe.

9. Mérséklési Munkaprogram

- A részes felek, beleértve Magyarországot, vállaljanak a globális átlaghőmérséklet-emelkedés másfél Celsius fokos mérséklésére elegendő elkötelezettségeket, vagyis 43%-os kibocsátás-csökkentést 2030-ra (2020-hoz képest) és nettó nulla kibocsátásokat 2050-re^v, elismerve, hogy a másfél Celsius fokos felmelegedés túllépése jelentős veszélyt jelent a jelenlegi és jövőbeli fiatal generációkra.
- Fordítsanak nagyobb figyelmet a kibocsátás-csökkentésre a szociális ágazat infrastruktúrájában és szolgáltatásaiban, beleértve a szennyvízkezelési és szennyvíztisztítási folyamatokat, mint a metán és a dinitrogén-oxid eddig figyelmen kívül hagyott, de fontos forrását.
- Támogassák az energiakereslet csökkentését szolgáló intézkedéseket, többek között a közfeladatot ellátó intézmények nulla-energiás házzá alakítását, és a nulla-energiás megoldások lakossági népszerűsítését, elismerve, hogy ezek a mérséklés mellett a gyermekek, fiatalok és az egész társadalom jólétét is szolgálják.

10. Szakértői párbeszéd gyermekekről és klímaváltozásról

Kérjük Magyarország kormányát, képviseljék az itt leírt ajánlásokat a COP29 konferencián és azon túl is. A magyar kormány, valamint a részes felek továbbra is vegyék figyelembe a gyermekekre vonatkozó adatokat, osszák meg egymással a bevált gyakorlatokat, és növeljék a gyermekekre reagáló éghajlat-politikával, fellépéssel és finanszírozással kapcsolatos kapacitásokat.

Megjegyzés: A részes felek 29. konferenciája után a magyar delegáció számoljon be a nyilatkozat készítésében részt vevő fiatalok számára arról, milyen eredményeket értek el a COP29-en a gyermekek és fiatalok érdekeinek képviselésében.

ⁱ <https://unicef.hu/igy-segitunk/hireink/a-magyar-fiatalok-90-szazaleka-szorong-a-klimavaltozas-miatt>

ⁱⁱ <https://unicef.hu/igy-segitunk/hireink/a-magyar-fiatalok-90-szazaleka-szorong-a-klimavaltozas-miatt>

ⁱⁱⁱ https://unfccc.int/files/meetings/paris_nov_2015/application/pdf/paris_agreement_english_.pdf?gad_source=1&gclid=CjwKCAjw3624BhBAEiwAkxgTOtd3GiLP1YfMUIQxLFb5YGNWhKwcDslqFKDOg_WEE5M3TXgYbaJwkBoCa-4QAvD_BwE

^{iv} ACE: Action for Climate Empowerment | UNFCCC

^v <https://www.ipcc.ch/2022/04/04/ipcc-ar6-wgiii-pressrelease/#:~:text=In%20the%20scenarios%20we%20assessed,reduced%20by%20about%20a%20t hird.>